Arendal kommune
Stab oppvekst og utdanning

Saksframlegg

Arkivsak-dok.	26/34723-1
Saksbehandler	Ragnhild Ness Nodeland

Utvalg	Møtedato
Oppvekst- og kulturutvalget	05.11.2026
Bystyret	19.11.2026

Høringsuttalelse NOU 2026: 10 Fellesskolen - Bærebjelken i framtidens samfunn

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Arendal bystyre vedtar vedlagte forslag til høringsuttalelse til NOU 2026: 10 Fellesskolen – Bærebjelken i framtidens samfunn.

Vedlegg

Sammendrag

Kunnskapsdepartementet har sendt NOU 2026: 10 Fellesskolen – Bærebjelken i framtidens samfunn på høring med frist 21. desember 2026.

Utredningen handler om hvordan fellesskolen kan opprettholde god kvalitet og ivareta sitt brede samfunnsoppdrag i møte med samfunnsendringer. Utvalget foreslår tiltak knyttet til blant annet skolens innhold og organisering, de ansattes kompetanse og økonomiske rammer.

Kommunedirektøren anbefaler at Arendal kommune prioriterer seks temaer i høringsuttalelsen: inkluderende ordinær opplæring, lek og helhetlig skoledag, lese- og matematikkopplæring, demokrati og digital dømmekraft, praktiske og estetiske fag samt finansiering og gjennomføring.

I forslaget til høringsuttalelse støtter kommunen flere tiltak som bygger videre på arbeidet med en inkluderende skolehverdag og lekende skolestart. Kommunen understreker samtidig at nye oppgaver og krav må følges av finansiering og tid til planlegging/omstilling.

Bakgrunn

Utvalget leverte utredningen 11. august 2026. Oppdraget var å vurdere hvordan fellesskolen må rustes for framtiden for å opprettholde god kvalitet og ivareta skolens brede samfunnsoppdrag.

Utvalget beskriver blant annet hvordan teknologiutvikling, press på demokratiet, økt ulikhet og demografiske endringer påvirker skolen. Skolen skal både utvikle elevenes kunnskaper og ferdigheter og bidra til fellesskap, sosial utvikling og demokratisk deltakelse.

Forslagene omfatter blant annet:

- tydeligere læreplaner som gir bedre støtte til lærernes arbeid
- en ny, helhetlig læreplan for 1. og 2. trinn
- integrering av 12 timer SFO i uka i skoledagen på 1. og 2. trinn
- styrking av lese-, matematikk- og demokratiopplæringen
- større plass til praktiske og estetiske fag
- bedre tilgang til trykte læremidler
- styrket kompetanse og støtte til lærere og skoleledere
- utredning av en ny ressursnorm for grunnskolen.

Kunnskapsdepartementet viser også til Utdanningsdirektoratets separate høring om organisering av skoledagen på 1. og 2. trinn. Departementet ber om at de to høringene ses i sammenheng. Denne saken gjelder høringsuttalelsen til NOU-en, men organisering av skoledagen på 1. og 2. trinn henger tett sammen med flere av forslagene utvalget foreslår.

Vurderinger

Kommunedirektøren vurderer at flere av forslagene støtter utviklingsarbeidet i Arendalsskolen. En sterkere ordinær opplæring kan gi flere elever mulighet til å lære og delta i klassefellesskapet. Forslagene for 1. og 2. trinn støtter også kommunens arbeid med lekende skolestart.

Utredningen ser faglig læring i sammenheng med skolens ansvar for sosial utvikling og demokratisk deltakelse. Kommunedirektøren mener denne bredden er viktig. Satsing på lesing og matematikk må gå sammen med praktiske og estetiske fag og varierte arbeidsmåter.
Flere forslag vil kreve endringer i organisering og bruk av ressurser. Kommunedirektøren mener derfor at høringsuttalelsen må være tydelig på hva gjennomføringen krever. Staten må sikre finansiering og klare rammer, mens kommunen må få tid og handlingsrom til å finne gode lokale løsninger.

Inkludering må gi bedre læring og deltakelse

En inkluderende skolehverdag forutsetter at elevene får et opplæringstilbud som møter deres behov. Det er ikke tilstrekkelig at elevene er fysisk til stede i samme klasse. De må kunne delta faglig og sosialt og få støtte og utfordringer som gir utvikling.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at høringsuttalelsen fremhever kvaliteten i den ordinære opplæringen og samarbeidet med PPT og andre tjenester. En eventuell reduksjon i behovet for individuelt tilrettelagt opplæring må være et resultat av bedre opplæring.

En helhetlig skoledag må planlegges ut fra barnas behov

Forslagene for 1. og 2. trinn kan gi større rom for lek, vennskap, bevegelse og gode pauser. Samtidig skal elevene få god begynneropplæring. Dette samsvarer med kommunens vektlegging av lek i skolen.

Lengre obligatorisk nærvær berører alle barn på de aktuelle trinnene og familienes hverdag. Barn med behov for særskilt støtte må kunne delta i hele tilbudet. Kommunedirektøren anbefaler derfor støtte til retningen, med tydelige forutsetninger om tilrettelegging, finansiering og lokal planlegging.

Faglig læring og skolens brede oppdrag må ses i sammenheng

Styrket lesing og matematikk er viktig for elevenes videre læring. Samtidig skal skolen gi plass til demokratiopplæring, praktiske og estetiske fag og sosial utvikling. Kommunedirektøren vurderer at høringsuttalelsen bør støtte denne bredden. Digitale

verktøy må velges ut fra hva som støtter læringen. Tilgang til bøker, praktisk arbeid og skjermfrie pauser gir lærerne flere muligheter til å variere skoledagen.

Nye krav må kunne gjennomføres
Flere av forslagene vil kreve kompetanseutvikling, endret organisering og økt samarbeid. Skolene trenger tid til å utvikle praksis samtidig som de ivaretar den daglige undervisningen.
Staten må avklare nasjonale krav og finansiering. Kommunen må planlegge den lokale gjennomføringen, herunder organisering, bemanning og kompetansebehov. Det er derfor viktig å be om tydelige rammer og tilstrekkelig tid, samtidig som det lokale ansvaret ligger fast.

Høringsuttalelsen
Uttalelsen er avgrenset til prioriterte temaer. Den innebærer ikke generell tilslutning til alle enkelttiltak i NOU-en. Arendal kommune støtter utvalgets hovedretning om å styrke fellesskolen som en arena for læring, utvikling og tilhørighet. Skolen skal gi elevene solide kunnskaper og ferdigheter og forberede dem på å delta i samfunnet og demokratiet. Flere av forslagene støtter kommunens arbeid med inkluderende skolehverdag og lekende skolestart. Under følger punkter fra høringsuttalelsen.

1 Flere elever skal lykkes i den ordinære opplæringen
Arendal kommune mener at:
- Elever med ulike behov skal som hovedregel lære sammen i samme klasse. Undervisningen må gi nødvendig hjelp og tilstrekkelige utfordringer.
- Elevene må få godt utbytte av opplæringen og delta både faglig og sosialt.
- Bedre ordinær opplæring skal redusere behovet for ITO (individuelt tilrettelagt opplæring). Elever som trenger ITO, skal fortsatt få det.
- Lærere og andre ansatte må få bedre muligheter til å bruke kompetansen sin sammen.
- PPT og andre tjenester må bidra tidlig, med tydelig ansvar og samordnet oppfølging. Modeller som BTI (bedre tverrfaglig innsats) og SLT (samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak) kan støtte samarbeidet.

2 Mer lek og en helhetlig skoledag for de yngste
Arendal kommune mener at:
- En helhetlig læreplan for 1. og 2. trinn og mer fleksibel bruk av fag og tid støtter arbeidet med lekende skolestart.
- Skoledagen må tilpasses barnas ulike behov og gi god plass til lek, bevegelse, praktiske aktiviteter og pauser.
- Lek har verdi i seg selv og gir rom for vennskap og fellesskap. Den må få plass sammen med god begynneropplæring i lesing, skriving og regning.
- Skole og SFO må planlegge sammen for å gi barna en variert og sammenhengende dag. Kommunen støtter retningen i forslaget om å legge 12 timer SFO inn i skoledagen på 1. og 2. trinn, uten flere undervisningstimer.
- Før innføring må staten avklare rammer, finansiering og retten til støtte gjennom hele dagen. Følgene for skoleskyss og familienes hverdag må vurderes.
- Kommunene må få tid, midler og lokalt handlingsrom til å planlegge med skolene, SFO og de ansattes representanter. Kompetansen i SFO må styrkes, og nye kompetansekrav og endringer i arbeidstid må ha gode overgangsordninger og nødvendige avklaringer.

3 Styrket leseopplæring og matematikkopplæring
Arendal kommune mener at:
- Langsiktige satsinger på språk, lesing og matematikk må sikre god begynneropplæring, tidlig hjelp og videre utvikling gjennom hele skoleløpet.
- Lærerne må få relevant kompetanseutvikling og tid til samarbeid.

- Elevene må få gode læremidler, bedre tilgang til trykte læremidler og et styrket tilbud av skolebibliotek og bøker. Nye lovkrav må finansieres.
- Digitale verktøy må støtte læringen og passe til elevenes alder og behov.
- Bøker, praktisk arbeid og skjermfrie pauser må bidra til en variert skoledag.
- Nasjonale råd om digitale ressurser i matematikk og forsvarlig bruk av KI må bli tydeligere.
- Skole og hjem må samarbeide om elevenes utvikling i språk, lesing og matematikk.

4 Demokratiopplæring og digital dømmekraft
Arendal kommune mener at:
- Demokratiopplæringen må styrkes. Elevene må lære hvordan demokratiet virker, hvilke verdier det bygger på, og få påvirke skolehverdagen.
- Elevene må øve på å lytte, begrunne egne meninger og håndtere uenighet. Dette støtter deres sosiale utvikling og deltakelse i fellesskapet.
- Elevene må lære å tenke kritisk og få kunnskap om feilinformasjon, digital påvirkning og risiko ved sosiale medier og språkroboter.
- Lærerne må få kompetanse og støtte til å lede krevende samtaler og håndtere uenighet.

5 Større plass til praktiske og estetiske fag
Arendal kommune mener at:
- Praktiske og estetiske fag må få større plass. Fagene har egenverdi og gir elevene mulighet til å uttrykke seg, utvikle ferdigheter, mestre og delta i fellesskapet.
- Satsing på lesing og matematikk må gå sammen med skolens brede oppdrag, som også omfatter demokrati, praktiske og estetiske fag og sosial utvikling.
- En styrking krever kompetanseutvikling for lærerne og egnede rom, utstyr og læringsarenaer.
- Praktiske og varierte arbeidsmåter må brukes på tvers av fag.
- Hvis timer flyttes mellom fag, må følgene for fagene som mister tid, vurderes før endringene innføres.

6 Finansiering og tid til gjennomføring
Arendal kommune mener at:
- Nye oppgaver og krav må fullfinansieres. Det gjelder både varig drift, omstilling, kompetanseutvikling og planlegging.
- Staten må samordne tiltakene og tilpasse innføringen til kommunenes og skolenes kapasitet. Skolene trenger tid til å utvikle praksis samtidig som de ivaretar den daglige undervisningen.
- Nasjonale rammer må gi kommunen mulighet til å tilpasse tilbudet til lokale behov og forutsetninger.
- En ny ressursnorm bør utredes for å sikre nok ressurser og lokal frihet til å prioritere ut fra elevenes behov.
- Finansieringen ved fallende elevtall bør utredes. Færre elever gir ikke automatisk tilsvarende lavere utgifter til ansatte, lokaler og drift.

Kommuneplanens føringer

Kommuneplanens samfunnsdel *Arendal mot 2040* har satsingsområdene livskvalitet, bærekraftig vekst og tillit og demokrati. Kommunedirektøren vurderer at forslaget til høringsuttalelse særlig støtter satsingsområdene livskvalitet og tillit og demokrati. En skole der flere elever lærer, deltar i fellesskapet og opplever tilhørighet, kan bidra til livskvalitet og forebygging av utenforskap. Elevmedvirkning og demokratiopplæring gir barn og unge erfaring med deltakelse og medansvar.

Vurdering av klimakonsekvenser

Selve høringsuttalelsen vurderes ikke å ha direkte klimakonsekvenser.

Driftsmessige konsekvenser
Saken gjelder en høringsuttalelse og innebærer ikke vedtak om lokal gjennomføring eller nye bevilgninger. Det foreligger derfor ikke en lokal kostnadsberegning som grunnlag for denne høringsuttalelsen.

Vurderinger av barns beste
Kommunedirektøren vurderer at hensynet til barnets beste er ivaretatt i forslaget til høringsuttalelse. Uttalelsen støtter tiltak som skal gi flere barn god opplæring og en skolehverdag der de kan delta og høre til. Samtidig understreker kommunen at barn som trenger ekstra støtte, fortsatt må få det, og at nye krav må følges av ressurser og tid til gjennomføring.

Det er ikke hentet inn egne innspill fra barn. Kommunedirektørens høringsuttalelse bygger på NOU-en og faglige vurderinger. Saken gjelder et høringssvar, ikke et vedtak om å endre skoledagen.

Alternative løsninger
Kommunen kan alternativt gi en kort, generell støtteuttalelse eller uttale seg om flere enkelttiltak i NOU-en. En generell uttalelse vil i mindre grad synliggjøre kommunens prioriteringer og behov. En bredere uttalelse vil kreve flere lokale vurderinger.

Konklusjon
Kommunedirektøren anbefaler at bystyret støtter hovedretningen i NOU-en og at Arendal kommune avgir vedlagte høringsuttalelse. Uttalelsen prioriterer tiltak som har tydeligst sammenheng med Arendals utviklingsarbeid, kan styrke elevenes læring og deltakelse og gi en mer variert skolehverdag. Samtidig påpekes pekes det på forutsetninger som må være på plass før innføring, slik som behovet for finansiering, nødvendig kompetanse og tid til lokal gjennomføring.